

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 13/2016

Klager: Dødsbo etter [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Arne Elvestuen

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning og etter forskrift 2004-12-02 om billighetserstatning

Beslutningsdato: 27. november 2017

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning saken dekkes delvis.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner og krav om billighetserstatning etter forskrift 2004-12-02-nr. 1563 om billighetserstatning.

Avdøde [REDACTED], heretter kalt skadelidte, ble født [REDACTED] og døde [REDACTED]. Han tjenestegjorde i andre kontingent i [REDACTED] fra [REDACTED] til [REDACTED]. Under tjenesten skal skadelidte ha opplevd flere belastende hendelser. Det fremgår av sakens dokumenter at skadelidte i etterkant av tjenesten flere ganger skal ha oppsøkt lege for både somatiske og psykiske plager. Allerede i [REDACTED] skal han ha blitt henvist til psykiatrisk avdeling ved [REDACTED] Sentralsjukehus på grunn av psykiske plager med bakgrunn i FN tjenesten.

Skadelidte slet i tillegg til psykiske lidelser med ulike somatiske helseplager i form av alvorlig KOLS og hjerte- og karlidelse som førte til hjerneslag. Hjerneslaget medførte skade i storehjernens frontallapp. Det fremgår av dokumentasjonen i saken at skadelidte hadde et høyt alkohol- og medikamentforbruk.

Det foreligger ikke dokumentasjon på ordinære arbeidsforhold etter 1989. Skadelidte fikk innvilget uførepensjon i vedtak datert 29. september 1997 på grunn av psykiske plager

SPK mottok krav om kompensasjon etter forskrift om særskilt kompensasjon og billighetserstatning før skadelidte døde. Han ble i vedtak av 7. april 2014 tilkjent billighetserstatning med kr. 468 848 tilsvarende en varig medisinsk invaliditet på 49,5%.

Partene var enige om å innhente spesialisterklæring i henhold til det særskilte mandatet fastsatt av Forsvarsdepartementet fra psykologspesialist Snorre Sæbø. I erklæring datert 10. februar 2014 konkluderer Sæbø med at skadelidte utviklet PTSD-lidelse pga. belastningene under tjenesten. Varig medisinsk invaliditet ble fastsatt til 45-54%. SPK ba Sæbø om en tilleggserklæring i etterkant av at erklæringen ble fremsendt til SPK, men dette ble ikke etterkommet av spesialisten, og etter gjentatte påminnelser fattet SPK vedtak i saken. Spesialisten har senere likevel utarbeidet en tilleggserklæring datert 4. juni 2016, hvor han opprettholder sine tidligere konklusjoner.

SPK har forelagt sakens dokumenter til sin samarbeidende spesialist i arbeidsmedisin Tor Norseth for å få en vurdering av hvilken funksjonsmessig påvirkning skadelidtes somatiske helse har hatt for hans arbeidsevne. Norseth avga erklæring 23. april 2014. Norseth konkluderer med at skadelidte uten den psykiske belastningslidelsen ville blitt 100 % ervervmessig ufør som følge av hans KOLS.

I vedtak datert 19. januar 2016 har Statens pensjonskasse (SPK) gitt dødsboet etter skadelidte avslag på krav om kompensasjon, med den begrunnelse at det er sannsynliggjort at skadelidte uansett ville ha blitt 100 % ervervmessig ufør som følge av somatiske sykdommer. SPK mener derfor at belastningsskaden skadelidte ble påført under FN-tjenesten i [REDACTED] ikke var en nødvendig betingelse for uførheten på oppgjørstidspunktet.

Advokat Elvestuen har i brev datert 22. februar 2016 på vegne av dødsboet påklaget vedtaket. Klagen er fremsatt rettidig. Advokat Elvestuen har kommet med nye anførsler og bevis i brev av 8. september, 13. september, 21. oktober og 29. desember 2016. I klagen anfører advokat Elvestuen på vegne av dødsboet at SPK har lagt feil faktum til grunn, uten at dette konkretiseres nærmere. Videre anføres det at SPK har erkjent ansvar i kompensasjonssaken ved å innvilge skadelidte billighetserstatning i 2014. Advokat Elvestuen anfører også at SPK er rettslig bundet av spesialisterklæringen til Sæbø, og at Norseths erklæring ikke kan legges til grunn pga. manglende undersøkelser av skadelidte. Det er også anført at skadelidte manglet rettslig handleevne i 2014 da SPK utbetalte billighetserstatningen til skadelidtes daværende advokat. Det hevdes at SPK eller skadelidtes daværende advokat skulle ha sørget for at det ble oppnevnt hjelpeverge for skadelidte, og at det var uaktsom unnlattelse av SPK ikke å kreve dette før billighetserstatningen ble utbetalt. Dødsboet krever som følge av dette at SPK på nytt utbetaler billighetserstatningen.

SPK har ikke funnet grunnlag for å omgjøre sitt vedtak og klagen er derfor sendt frem til klagenemnda for behandling.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 27. november 2010 med bakgrunn i at hendelsene som har kan ha forårsaket skaden, ligger langt tilbake i tid og det kan være begrenset med dokumentasjon i tilknytning til tjenesten og tiden etter. Der slik dokumentasjon finnes, vil denne vektlegges.

SPK har i forbindelse med behandlingen av saken innhentet en spesialisterklæring fra psykologspesialist i Snorre Sæbø datert 10. februar 2014. Erklæringen er avgitt i tråd med mandatet fastsatt med hjemmel i forskriften om den særskilte kompensasjonsordningen. Som det fremgår av sammendraget av sakens faktiske side ovenfor, konkluderte Sæbø med at skadelidte utviklet PTSD lidelse som følge av belastningene under tjenesten, og skadelidtes invaliditet som følge av dette ble fastsatt til 45-54%.

Nemnda finner det sannsynliggjort at skadelidte ble påført en psykisk belastningslidelse som følge av tjenesten i [REDACTED] i [REDACTED]. I tillegg til spesialisterklæringen understøttes dette av tidsnær, objektiv dokumentasjon i saken som dokumenterer at skadelidtes psykiske plager kan settes i sammenheng med tjenesten. Det er uomtvistelig at tjenesten har hatt alvorlig innvirkning på skadelidtes psykiske helse og bidratt til svekket livskvalitet. Forutsetning for kompensasjon etter regelverket er dog at skadelidte ikke ville ha blitt ervervsmessig ufør av andre årsaker. Det innebærer at en skadelidte til tross for omfattende og ødeleggende psykiske plager, likevel vil falle utenfor kompensasjonsordningen om det sannsynliggjøres at andre årsaker ville ha medført ervervsmessig uførhet.

SPK har i vedtaket av 19. januar 2016 uttalt det ikke er *årsakssammenheng* fordi den psykiske belastningsskaden og de somatiske skadene hver for seg er tilstrekkelige årsaker til uførhet. Nemnda er enig i SPKs konklusjon, men med en annen begrunnelse. Det er etter nemndas syn overveldende dokumentasjon for at skadelidte ble påført en psykisk belastningslidelse som medførte ervervsuførhet. Det er således sannsynliggjort årsakssammenheng. Utgangspunktet da er at skadelidte ville ha vært berettiget til kompensasjon. Grunnlaget for at skadelidtes dødsbo likevel ikke tilkommer kompensasjon er at det foreligger sannsynlighetsovervekt for at skadelidte uansett ville ha blitt ervervsmessig ufør som følge av sine somatiske lidelser. Bevisbyrden for dette, påhviler staten. I henhold til rettspraksis kreves det strengere bevis for å legge til grunn at skadelidte senere uansett ville blitt helt eller delvis ufør. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473.

Det fremgår av den foreliggende dokumentasjonen i saken at skadelidte i tillegg til det psykiske har slitt med ulike somatiske plager. Skadelidte var storrøyker og fikk stilt diagnosen KOLS i 2003, uspesifisert astma i 2005 og han hadde hjerte- og karlidelse som førte til hjerneslag. Skadelidte ble i 2010 innlagt på medisinsk avdeling med forverring av KOLS, infeksjon og pustebesvær. Selv om somatiske skader kan ha sammenheng med eller blitt forsterket av den underliggende psykiske belastningslidelsen, er somatiske skader ikke omfattet av regelverket.

SPKs avslag på kompensasjon bygger blant annet på erklæringen fra dr. Norseth. Han vurderer at skadelidte ville ha blitt 100% ervervsmessig ufør som følge av plagene med KOLS.

Det foreligger omfattende dokumentasjon knyttet til skadelidtes somatiske helseplager og som understøtter dr. Norseths vurderinger og konklusjon om svært alvorlige helseplager. Nemnda finner på denne bakgrunn det tilstrekkelig sannsynliggjort at skadelidte som følge av KOLS ville ha blitt varig ervervsmessig ufør uavhengig av den psykiske belastningsskaden.

Ut fra de bevis som er lagt frem i saken, finner nemnda derfor at det er sannsynliggjort at skadelidte uansett ville blitt 100% ervervsmessig ufør som følge av somatiske plager. Vilkårene etter forskriften § 3 er følgelig ikke oppfylt. Dødsboet etter skadelidte har derfor ikke krav på kompensasjon etter forskriften del I eller del II.

Det fremgår av advokat Elvestuens brev av 29. desember 2016 at dødsboet etter skadelidte anfører at SPK skal utbetale billighetserstatningen skadelidte fikk tilkjent i 2014 på nytt til dødsboet som følge av at SPK ikke oppnevnte hjelpeverge for skadelidte på tidspunktet for utbetalingen. Nemnda er ikke enig i dette. Nemnda viser i denne forbindelse til at skadelidte ikke var umyndiggjort på tidspunktet for utbetalingen. Skadelidte var videre representert med advokat. Skadelidte fikk pengene utbetalt og har nyttiggjort seg dem. Kravet kan derfor ikke føre frem.

SPKs vedtak blir etter dette å stadfeste.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 108 323 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 57 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Etter nemndas syn er kravet høyt, og det fremgår av timelisten at mye av arbeidet som kreves dekket er arbeid opp mot NAV. Nemnda viser til at det kun er utgifter til juridisk bistand i anledning klagebehandlingen som dekkes etter forskriften § 13. Etter en skjønsmessig vurdering dekkes kr. 25 000,- av det totale kravet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. Statens pensjonskasses vedtak stadfestes.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr 25 000,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 5. februar 2018

Anne Stine Eger Mollestad
klagenemndas leder